

- N.B. : (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks allotted to the question.
(3) Working notes should form part of your answer.

1. Jai Hind Construction Ltd., obtained the contract to construct a Housing Complex for ₹ 300 Lac. The Contractee agrees to pay 90% of the work certified immediately upon the receipt of the certificate from the Architect and the balance amount would be paid on the completion of contract.
The work was commenced on 1st August, 2010 and completed on 31st March, 2012. A machine costing ₹ 30,00,000 was specially bought for use on contract and it would fetch ₹ 3,00,000 as scrap value on completion of the contract. The accounts are closed on 31st March, every year. Further details are as follows :-

Particulars	31-03-2011	31-03-2012
Monetary information :-	₹	₹
Wages	10,50,000	19,80,000
Indirect Materials	18,30,000	31,40,000
Direct Expenses	3,95,000	6,80,000
Office Expenses	5,79,000	8,64,000
Price per ton of steel	42,000	44,000
Price per Brick	8	9
Scrapped Value of Bricks	-	32,000
Work Certified (cumulative)	1,20,00,000	3,00,00,000
Work Uncertified	5,00,000	-
Quantitative information :		
Steel - Purchased	Ton 105	120
Returned	Ton 4	3
Lost in Accident	Ton -	5
Sold	Ton -	3
Bricks- Purchased	Nos. 1,20,000	1,50,000
Returned	Nos. 3,000	2,000
Lost in Accident	Nos. 1,500	-

Prepare Contract Accounts for the year ended 31-03-2011 and 31-03-2012.

OR

1. RST Ltd. has furnished the following information from the financial books for the year ended 31st March, 2012.

Trading and Profit & Loss A/c

Dr.	₹	Particulars	Cr. ₹
To Opening Stock (Finished Goods 2500 units)	2,50,000	By Sales (47,500 units)	59,85,000
To Raw Materials	20,80,000	By Closing stock (Finished Goods 5000 units)	5,00,000
To Direct wages	15,15,000	By Commission Received	35,000
To Factory Expenses	10,18,000	By Bad debts recovered	12,000
To Office and Administrative Expenses	8,45,000	By Net Loss	36,000
To Selling and Distribution Expenses	7,00,000		
To Goodwill w/off	60,000		
To Loss on Sale of Investments	1,00,000		
	65,68,000		65,68,000

The following information is revealed from the cost records for year ended 31st March, 2012 :-

- (a) Raw material consumption is ₹ 40 per unit of Production.
- (b) Direct wages are 70% of Direct Materials.
- (c) Factory overheads are recovered @ 50% of Direct Materials.
- (d) Administrative overheads are taken @ 20% of Works cost.
- (e) Selling and Distribution overheads are recovered ₹ 15 per unit.
- (f) Opening stock of finished goods is valued at ₹ 101.80 per unit.
- (g) Closing Stock of finished goods is to be valued at cost of Production.
- (h) Selling price is recorded at ₹ 125 per unit.

Prepare: (i) Detailed Cost Statement showing total cost, per unit cost and profit.
(ii) Statement of Reconciliation.

2. Wasan Industries Ltd. manufactures a product which passes through three consecutive processes viz. process A, B and C. The following figures have been taken from its books for the year ended 31st March, 2012 :-

Particulars	A	B	C
Number of Units Introduced of Raw Material	-	-	-
Rate per unit of raw material introduced (₹)	40,000	-	-
Output during the year (units)	36,000	31,000	28,200
Process Stock :-			
as on 31st March, 2012 (units)	3,000	6,000	3,200
as on 31st March, 2011 (units)	7,000	8,000	5,000
Value of opening stock per unit (₹)	112	172	240
Indirect Materials (₹)	5,20,000	4,96,000	6,54,000
Direct Wages (₹)	3,80,000	3,40,000	4,10,000
Manufacturing Overheads (₹)	2,28,000	3,26,000	2,55,250
Normal Loss (% of units introduced in the Process)	10%	20%	15%
Scrap Value per unit (₹)	20	30	40

Closing Stock of each process is valued at cost of concerned process.
Prepare Process Accounts & Process Stock Accounts.

OR

2. (a) The following figures relate to Amit Ltd.

Selling Price per unit	₹ 40
Direct Materials per unit	₹ 12
Direct Labour per unit	₹ 9
Other Variable overheads per unit	₹ 7
Fixed Factory overheads	₹ 3,20,000
Fixed Office overheads	₹ 4,30,000

Calculate :

- P/V Ratio
- Break Even sales in Units and ₹
- Sales to earn Profit of ₹ 4,50,000
- New Break Even Point in ₹ and unit if total fixed overheads are increased by 15%.

[TURN OV

(b) **Standard for a unit of production :**

- Material - 2 kgs @ ₹ 5 per kg
- Labour - 4 Hours @ ₹ 6 per Hour
- Actual Production - 4,00,000 units
- Actual Material Used - 7,90,000 kgs.
- Actual Hours Worked - 15,80,000 Hours
- Actual Rate - For Material - ₹ 5.20 per kg
- For Labour - ₹ 6.40 per Hour

Calculate :-

- (i) Material cost variance
- (ii) Material usage variance
- (iii) Labour rate variance
- (iv) Labour efficiency variance.

3. (a) Explain in detail the different types of errors.
 (b) Explain the term 'Internal Control'. What are its objectives ?

OR

3. (a) What is Audit Programme ? What factors should be kept in mind while preparing Audit Programme ?
 (b) As per Companies Act, 1956 under what circumstances can the Auditor of a company be appointed by a special resolution ?

4. (a) Select the most appropriate option and **rewrite** the following sentences :-
- (1) Manipulation of Accounts to show a better position is called as _____.
    - ◆ Secret Reserve
    - ◆ True and Fair view
    - ◆ Window Dressing
    - ◆ None of the above.
  - (2) Audit conclusions and Reporting is _____.
    - ◆ Advantage of Audit
    - ◆ Technique of Audit
    - ◆ Limitation of Audit
    - ◆ Principle of Audit.
  - (3) Closing Stock with consignee is to be shown as the asset of _____.
    - ◆ the consignee
    - ◆ the agent
    - ◆ the consignor
    - ◆ consignee and consignor.
  - (4) _____ deals with audit sampling.
    - ◆ SA 530
    - ◆ SA 610
    - ◆ SA 400
    - ◆ SA 510
  - (5) Internal check is meant for _____.
    - ◆ Prevention of Fraud
    - ◆ Detection of Fraud
    - ◆ Increase the Profit
    - ◆ Helping Audit in Depth.
  - (6) Audit of Joint Stock Companies is conducted in order to _____.
    - ◆ Increase the Profit
    - ◆ Meet the Statutory Requirements
    - ◆ Increase the Goodwill
    - ◆ Satisfy the Management.
  - (7) The Auditor will examine Bill of Entry in order to vouch _____.
    - ◆ Local Purchases
    - ◆ Cash Purchases
    - ◆ Import Goods
    - ◆ Export Goods.

- (8) First Auditor can hold office _____
- ◆ For a period of one year
  - ◆ For a period till new Auditor is appointed
  - ◆ Till the conclusion of the First Annual General Meeting
  - ◆ Till the holding of Statutory meeting of the company.

(b) State whether the following statements are true or false :-

7

- (a) A shareholder of the company can be appointed as a statutory Auditor of a company.
- (b) The method of valuation of assets should not be consistent.
- (c) Balance confirmation from Debtors is an internal document.
- (d) Internal Auditor must be a chartered Accountant.
- (e) Audit Techniques are given by SA-500.
- (f) Permanent Audit file includes Trust Deed.
- (g) Concurrent Audit is most popular and useful in the banks.

OR

4. (a) Match the following column and rewrite :-

8

Column A	Column B
(i) Current Audit File	◆ Issued by ICAI
(ii) Contingent Liabilities	◆ Technique of Auditing
(iii) Appointment of Auditor	◆ Queries Record
(iv) SA	◆ Verifying Assets and Liabilities
(v) Confidentiality	◆ Report to Management
(vi) Balance Sheet Audit	◆ Guarantee for loan taken by others
(vii) Internal Audit	◆ Section 226 of the Companies Act, 1956
(viii) Computation	◆ Section 224 of the Companies Act, 1956
	◆ Issued by RBI
	◆ Principle of Audit

(b) Fill in the blanks with most appropriated word and rewrite the sentence :-

7

- (i) Error means a _____ mistake. (Bonafide / Malafide)
- (ii) In _____ no chance of alteration of figures. (Interim Audit / Final Audit)
- (iii) The objective of _____ is to prevent errors. (Internal check / Test check)
- (iv) Revenue stamp is required on voucher when payment exceeds ₹ _____.
(500 / 5,000)
- (v) _____ is done at the end of the year. (Computation / Verification)
- (vi) Audit working papers are the property of _____. (Auditor / Client of the Auditor)
- (vi) Loose Tools are to be shown in Balance Sheet under _____.
(Inventories / Intangible Assets)

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)
(सुधारित अभ्यासक्रम - नवीन आकृतिबंध)
(२ तास)

[एकूण गुण : ६०]

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) उत्तरासाठीचे टाचण आवश्यक असेल तेथे उत्तराचा भाग मानला जाईल.
(४) इंग्रजी भाषेतील प्रश्न प्रमाण मानावेत.

१. जयहिंद कन्स्ट्रक्शन लि. ने ₹ ३०० लाख किंमतीचे हौसिंग कॉम्प्लेक्स बांधण्याचे कंत्राट मिळविले. वास्तुविशारदाने १५ प्रमाणित केलेल्या कामाच्या ९०% रक्कम त्वरीत देण्याचे कंत्राटीने मान्य केले आहे व उर्वरीत रक्कम कंत्राट पूर्ण झाल्यानंतर दिली जाईल. कामाची सुरुवात १ ऑगस्ट, २०१० रोजी झाली व ३१ मार्च, २०१२ रोजी काम पूर्ण झाले. कंत्राटासाठी ₹ ३०,००,००० किंमतीचे संयंत्र घेतले व कंत्राट पूर्ण झाल्यानंतर त्याचे मोड मूल्य ₹ ३,००,००० मिळेल. लेखे प्रत्येक वर्षी ३१ मार्चला बंद केले जातात. पुढील माहिती खालील प्रमाणे आहे :-

तपशील	३१-०३-२०११	३१-०३-२०१२
आर्थिक माहिती :	₹	₹
मजुरी	१०,५०,०००	१९,८०,०००
अप्रत्यक्ष माल	१८,३०,०००	३१,४०,०००
प्रत्यक्ष खर्च	३,९५,०००	६,८०,०००
कार्यालयीन खर्च	५,७९,०००	८,६४,०००
प्रति टन स्टील किंमत	४२,०००	४४,०००
प्रति वीट किंमत	८	९
वीटाचे मोडमूल्य	-	३२,०००
प्रमाणित काम (संकलीत)	१,२०,००,०००	३,००,००,०००
अप्रमाणित काम	५,००,०००	-
संख्यात्मक माहिती :		
स्टील - खरेदी (टन)	१०५	१२०
परत केले (टन)	४	३
अपघातात नष्ट (टन)	-	५
विकले (टन)	-	३
विटा - खरेदी (नग)	१,२०,०००	१,५०,०००
परत केल्या (नग)	३,०००	२,०००
अपघातात नष्ट (नग)	१,५००	-

३१ मार्च, २०११ व ३१ मार्च २०१२ या रोजी संपणाऱ्या वर्षाची कंत्राट खाती तयार करा.

किंवा

१. दि. ३१ मार्च, २०१२ वर्ष अखेरीच्या आर.एस.टी. टी. च्या वित्तीय पुस्तकातून खालील माहिती पूरविलेली आहे. १५ व्यापारी व नफा आणि तोटा खाते

नावे	तपशील	₹	तपशील	जमा
	आरंभीचा साठा (तयार माल २५०० नग)	२,५०,०००	विक्री (४७,५०० नग)	५९,८५,०००
	कच्चा माल	२०,८०,०००	अखेरचा साठा (तयार माल ५००० नग)	५,००,०००
	प्रत्यक्ष मजुरी	१५,१५,०००	कमीशन मिळाले	३५,०००
	कारखाना खर्च	१०,१८,०००	बुडीत कर्ज वसुली	१२,०००
	कार्यालयीन व प्रशासकीय खर्च	८,४५,०००	निव्वळ तोटा	३६,०००
	विक्री आणि वितरण खर्च	७,००,०००		
	नावलौकीक निर्लेखन	६०,०००		
	गुंतवणूक विक्रीतील तोटा	१,००,०००		
		६५,६८,०००		६५,६८,०००

३१ मार्च, २०१२ रोजी संपणाऱ्या वर्षासाठी खालील प्रमाणे माहिती दिलेली आहे :-

- ₹ ४० प्रति उत्पादीत नग या प्रमाणे कच्चा माल वापरला जातो.
- प्रत्यक्ष मजुरी प्रत्यक्ष मालाच्या ७०% आकारली.
- कारखाना उपरिपरीव्यय प्रत्यक्ष मालाच्या ५०% आकारला.
- प्रशासकीय उपरिपरीव्यय कारखाना परिव्ययाच्या २०% घेतला.
- विक्री व वितरण उपरिपरीव्यय ₹ १५ प्रति नग याप्रमाणे घेतला.
- आरंभीच्या तयार माल साठ्याचे मूल्यांकन प्रति नग ₹ १०१.८० ने केले.
- अखेरच्या तयार माल साठ्याचे मूल्यांकन उत्पादनाच्या परीव्ययावर केले आहे.
- विक्री किंमत ₹ १२५ प्रति नग आहे.

तयार करा :

- सविस्तर परीव्यय पत्रक त्यात एकूण परीव्यय प्रति नग परीव्यय आणि नफा दाखवा.
- समायोजन पत्रक.

Con. 563-JS-2215-13.

२. वासन इंडस्ट्रीज लि. यांचे एका वस्तूचे उत्पादन होताना ते अनुक्रमे तीन प्रक्रियेतून जाते. प्रक्रिया अ, प्रक्रिया ब, प्रक्रिया क ३१ मार्च, २०१२ रोजी संपणाऱ्या वर्षाअखेरच्या पुस्तकातून खालील प्रमाणे तपशील घेतला आहे :-

तपशील	प्रक्रिया अ	प्रक्रिया ब	प्रक्रिया क
कच्च्या मालाचे नग पाठविले (नग)	४०,०००	-	-
पाठविलेल्या कच्च्या मालाचा प्रति नग दर (₹)	८०	-	-
सदर वर्षाचे उत्पादन (नग)	३६,०००	३१,०००	२८,२००
प्रक्रिया साठा :-			
३१ मार्च, २०१२ रोजीचा (नग)	३,०००	६,०००	३,२००
३१ मार्च, २०११ रोजीचा (नग)	७,०००	८,०००	५,०००
आरंभी साठ्याचे मूल्य प्रति नगास (₹)	११२	१७२	२४०
अप्रत्यक्ष माल (₹)	५,२०,०००	४,९६,०००	६,५४,०००
प्रत्यक्ष मजुरी (₹)	३,८०,०००	३,४०,०००	४,१०,०००
उत्पादन उपरिपरीव्यय (₹)	२,२८,०००	३,२६,०००	२,५५,२५०
सामान्य अपव्यय (प्रक्रियेत पाठविलेल्या एकूण नगाच्या)	१०%	२०%	१५%
अपव्ययाचे मोडमूल्य प्रतिनगास (₹)	२०	३०	४०

प्रत्येक प्रक्रियेत अखेरच्या साठ्याचे मूल्यांकन संबंधीत प्रक्रियेच्या परीव्ययाप्रमाणे करावयाचे आहे. प्रक्रिया खाती आणि प्रक्रिया साठा खाती तयार करा.

किंवा

२. (अ) खालील माहिती अमित लि. संबंधीत आहे :-

विक्री किंमत प्रति नग	₹	४०
प्रत्यक्ष माल प्रति नग	₹	१२
प्रत्यक्ष मजुरी प्रति नग	₹	९
इतर बदलता उपरिपरीव्यय प्रति नग	₹	७
स्थिर कारखाना उपरिपरीव्यय	₹	३,२०,०००
स्थिर कार्यालयीन उपरिपरीव्यय	₹	४,३०,०००

शोधा -

- (१) नफा/आकारमान गुणोत्तर
- (२) ना नफा ना तोटा विक्री नगामध्ये व ₹ मध्ये
- (३) ४,५०,००० नफा मिळविण्यासाठी विक्री
- (४) जर एकूण स्थिर उपरिपरीव्ययात १५% वाढ झाली, तर नवीन ना नफा ना तोटा बिंदू ₹ व नगामध्ये किती असेल ?

- (ब) वस्तूच्या एका नगाकरिता मानक
माल सामान - २ कि.ग्रॅ. ₹ ५ प्रति कि. ग्रॅ.
मजुरी - ४ तास ₹ ६ प्रति तास
वास्तविक उत्पादन - ४,००,००० नग
वास्तविक माल सामान वापरले ७,९०,००० कि.ग्रॅ.
वास्तविक तास काम केले १५,८०,००० तास
वास्तविक दर - मालसामानाकरिता ₹ ५.२० प्रति.कि.ग्रॅ.
- मजुरीकरिता ₹ ६.४० प्रति तास
शोधा - (१) माल परीव्ययातील फरक
(२) माल वापरातील फरक
(३) मजुरी दरातील फरक
(४) मजुरी क्षमतेतील फरक.

३. (अ) चूकांचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
(ब) अंतर्गत नियंत्रण ही संज्ञा स्पष्ट करा. तिची उद्दिष्टे कोणती आहेत ?

किंवा

३. (अ) हिशेबतपासणी कार्यक्रम म्हणजे काय ? हिशेबतपासणी कार्यक्रम तयार करताना कोणते मुद्दे लक्षात घेतले पाहिजेत ?
(ब) कंपनी कायदा, १९५६ नुसार कोणत्या परिस्थितीत कंपनी हिशेबतपासनिसाठी नियुक्ती विशेष ठरावाद्वारे होऊ शकते ?

४. (अ) सर्वात योग्य विकल्पाची निवड करून वाक्ये पुन्हा लिहा :-
(१) आर्थिक परिस्थिती चांगली दाखविण्यासाठी लेखात खोटेपणा केला जातो त्यास ----- म्हटले जाते.
♦ गुप्त निधी ♦ खोटा देखावा
♦ सत्य व सुयोग्य दृष्टीकोन ♦ वरीलपैकी कोणतेही नाही.
(२) हिशेबतपासणी निष्कर्ष आणि अहवाल ----- आहे.
♦ हिशेबतपासणीचा फायदा ♦ हिशेबतपासणीची मर्यादा
♦ हिशेबतपासणी तंत्र ♦ हिशेबतपासणीचे तत्त्व.
(३) माल स्वीकृत (Consignee) करणाऱ्याकडे असलेल्या अखेरचा मालसाठा ----- ची मालमत्ता म्हणून दाखविला जातो.
♦ माल पाठवणारा (Consignor)
♦ माल स्वीकृत करणारा (Consignee)
♦ माल स्वीकृत करणारा आणि माल पाठविणारा.
♦ अभिकर्ता

[TURN OVER

- (४) ----- एस ए हे नमूना हिशेबतपासणी संबंधी आहे.
- ◆ ५३०
  - ◆ ४००
  - ◆ ६१०
  - ◆ ५१०.
- (५) अंतर्गत तपासणी ----- आहे.
- ◆ अफरातफरीच्या प्रतिबंधासाठी
  - ◆ अफरातफर शोधण्यासाठी
  - ◆ नफ्याची वाढ करण्यासाठी
  - ◆ सखोल हिशेबतपासणीच्या मदतीसाठी.
- (६) सुयुक्त प्रमंडळाची हिशेबतपासणी ----- केली जाते.
- ◆ नफ्याच्या वाढीसाठी
  - ◆ कायदेशीर बाबींच्या पूर्ततेसाठी
  - ◆ नावलौकीकाच्या वाढीसाठी
  - ◆ व्यवस्थापनाच्या समाधानासाठी.
- (७) ----- प्रमाणन करण्यासाठी हिशेबतपासनीस मालनोंदीचे परीक्षण करेल.
- ◆ स्थानिक खरेदीचे
  - ◆ रोख खरेदीचे
  - ◆ मालाच्या आयातीचे
  - ◆ मालाच्या निर्यातीचे.
- (८) प्रथम हिशेबतपासनीसाचा कार्यकाल ----- असतो.
- ◆ एक वर्षाचा
  - ◆ नवीन हिशेबतपासनीस नियुक्त करेपर्यंत
  - ◆ पहिल्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेपर्यंत
  - ◆ कंपनीची वैधानिक सभा होईपर्यंत.

(ब) खालील विधाने सत्य की असत्य ते सांगा :-

- (१) कंपनीचा वैधानिक हिशेबतपासनीस म्हणून कंपनीच्या भागधारकाची नेमणूक केली जावू शकते.
- (२) मालमत्तेचे मूल्यांकन करण्याच्या पद्धतीमध्ये सातत्य असू नये.
- (३) ऋणकोकडून येणेबाकी रकमेची खात्री करण्याचे पत्र अंतर्गत दस्तऐवज आहे.
- (४) अंतर्गत हिशेबतपासनीस सनदी लेखापाल असलाच पाहिजे.
- (५) हिशेबतपासणीची तंत्रे एसए ५०० मध्ये आहेत.
- (६) कायमस्वरूपी फाईलमध्ये विश्वस्त कराराच्या प्रतिचा समावेश होतो.
- (७) समवर्ती हिशेबतपासणी बँकेत लोकप्रिय व उपयुक्त आहे.

किंवा

४. (अ) जोड्या लावा व पुन्हा लिहा :-

स्तंभ अ	स्तंभ ब
(१) चालू हिशेबतपासणी फाईल	◆ आयसीएआय कडून प्रचलन
(२) घटनापेक्ष दायित्व	◆ हिशेबतपासणी तंत्र
(३) हिशेबतपासनीसाची नियुक्ती	◆ शंकांची नोंद
(४) एसए	◆ मालमत्ता आणि देयतेची खात्री
(५) गुप्तता	◆ व्यवस्थापनाला अहवाल
(६) ताळेबंद हिशेबतपासणी	◆ दुसऱ्याने घेतलेल्या कर्जाची हमी
(७) अंतर्गत हिशेबतपासणी	◆ कंपनी कायदा, १९५६ चे कलम २२६
(८) आकडेमोड	◆ कंपनी कायदा, १९५६ चे कलम २२४
	◆ आरबीआय कडून प्रचलन
	◆ हिशेबतपासणी तत्त्व.

(ब) योग्य शब्दासह रिकाम्या जागा भरा व वाक्ये पुन्हा लिहा :-

(१) आर्थिक माहितीतील चूक (Error) म्हणजे ----- चूक होय.

(अजाणतेपणे झालेली/जाणीवपूर्वक केलेली)

(२) ----- मध्ये अंकात अदलाबदल करण्याची संधी नसते. (अंतरीम हिशेबतपासणी/अंतिम हिशेबतपासणी)

(३) ----- चा उद्देश चूकांना प्रतिबंध करण्याचा असतो. (अंतर्गत तपासणी / चाचणी तपासणी)

(४) ----- पेक्षा जास्त रकमेच्या पावतीवर रेव्हेंयू स्टॅम्प लावणे आवश्यक असते. (₹५००/₹५,०००)

(५) ----- वर्षअखेरीस केले जाते. (आकडेमोड / सत्यापन)

(६) हिशेबतपासणीची कागदपत्रे ----- ची मालमत्ता असते.

(हिशेबतपासनीस / हिशेबतपासनीसाचा अशिल)

(७) ताळेबंदात सूटे भाग ----- खाली दाखविले जातात. (मालसाठे / अदृश्य मालमत्ता)
